СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 104. Джерзі Сиτі, Н. Дж., середа, 5-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 104. Jersey City, N. J., Wednesday, May 5, 1937. THREE CENTS

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ЗА МИРОВЕ ПОЛАГОДЖЕННЯ РОБІТНИЧИХ СПОРІВ

ВАШИНГТОН.—Секретарка праці Перкинс відбула 5-годинну конференцію з представниками підприємців та представниками робітників у справі наладження машинерії для „мирного й конструктивного поправлення робітничих відношень".

Секретарка виступала з промовою про потребу полагоджування робітничих спорів при помочі переговорів. Секретарка спиралася на закон Вагнера, признаний конституційним, доказуючи зібраним, що закон заводить тепер колективну угоду як обовязуючу новість.

Учасники конференції були поділені на три групи: представників промислу, представників робітників і представників публики.

ВАГАННЯ В СПРАВІ СУДОВОГО КОМПРОМІСУ.

ВАШИНГТОН.—Тоді, як деякі сенатори, що стоять близько президента Рузвелта, вже бачать потребу встановлення компромісового полагодження питання реформи федерального суду, сенатор Асгерст виступив перед сенатським комітетом для судейських справ з домаганням, щоби президентів плян реформи суду приняти так, як він є, себто без ніяких змін.

НА ДОПОМОГУ СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

ВАШИНГТОН.—Палата послів конґресу згодилася на ухвалену в сенаті резолюцію про визначення на світову виставу в 1939 році 5 міліонів долярів, не зважаючи на кампанію президента за ощадности. Ухвалу вже вислано президентові.

КРІВАВІ БІЙКИ НА ТЛІ ФІЛЬМОВОГО СТРАЙКУ.

ГОЛІВУД (Каліфорнія).—Через страйк фільмових техніків найбільших фільмових продуцентів прийшло у вівторок між пікетами страйкарів і страйколомами до поважних бійок. Шість осіб відправлено до шпиталю.

Під впливом цих бійок продуценти проявляють уже деяку охоту говорити зо страйкарами. За посередництво взялася юнія фільмових акторів.

БУВШИЙ КАНЦЛЕР НІМЕЧЧИНИ ПРОФЕСОРОМ УНІВЕРСИТЕТУ.

КЕМБРИДЖ (Месечусетс).—Гарвардський університет іменував д-ра Гайнріха Брінінґа, що був канцлером Німеччини від 1930 до 1932 року, професором політичного права у відділі історії, господарства й правління.

ГОТЕЛЕВИЙ СТРАЙК.

САН ФРАНСІСКО.—Страйк готелевої служби треває далі. Через перерву всякої готелевої обслуги коло 6,000 гостей покинули великі готелі, захоплені страйком.

Заряди готелів ще далі не хочуть говорити з орґанізацією робітників.

СИДЯЧИЙ СТРАЙК ГОЛЯРІВ.

ОТАВА (Ілінойс).—Юнійні голярі у цьому місті вийшли на страйк, щоб заставити неюнійних присупити до юнії. Страйкарі засіли в голярських кріслах, котрі мали обслугувати неюнійні голярі. Це скоро заставило незорґанізованих приступити до юнії.

СТРАЙК НА ПОРОМАХ.

НЮ ЙОРК.—На поромах підприємства „Електрик Феріс, Інк.", що має три пороми, які курсують між Ню Йорком і Вігокеном, Ню Джерзі, вибух страйк робітників за признання юнії. Як пороми перестали курсувати, на обох берегах Гудсону зібралися величезні хвости автомобілів і „троків". Коло 4,000 „троків" поїхали на інші дороги.

По 24-годиннім страйку підприємство згодилося признати юнію, й пороми пішли знову в рух.

СТРІЛЯЛИ МАЙНЕРСЬКИХ ОРҐАНІЗАТОРІВ.

ВАШИНГТОН.—Джаспер Клавз, углевий майнер з Кентокі, оповідав перед сенатським субкомітетом Ла Фолета, як наймлені власниками копалень бандити пострілили 24 квітня його брата за те, що він пробував орґанізувати робітників у юнію згідно з постановами закону Ваґнера.

БОРОТЬБА ЗА ЗВЕРХНІ ЗВЯЗКИ НА ЮНІЙНІЙ КОНВЕНЦІЇ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі).—На конвенції жіночої кравецької юнії проявляється досить жива боротьба між ґрупою, що стоїть за вдержання звяз-куку з Американською Федерацією Праці, й ґрупою, що стоїть за Комітет для Промислової Орґанізації. Замітно, що й перша ґрупа теж хоче промислової форми орґанізації, алі бажає замирення з Америконською Федерацією Праці.

Серед делеґатів є сильна опінія за те, щоб запропонувати ще раз Американській Федерації Праці погодитися з Комітетом для Промислової Орґанізації.

УКРАЇНСЬКА БЕЗРОБІТНА ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ НА ВОЛИНІ.

Коли в корінній Польщі польської безробітної інтеліґенції нема, то на українських етноґрафічних територіях, головно в Галичині й на Волині, майже вся українська інтеліґенція сидить без державних посад і бідує. Польські студенти ще не встигнуть здати останнього іспиту, а вже дістають завдяки ріжним протекціям і впливам посади, і то відразу платні, найбільше в державних скарбових урядах; а наші інтеліґенти просто ніде не можуть добитися посади. В Галичині наші інтеліґенти ще собі якось радять і дехто часом дістане посаду, дехто працює в кооперації, тощо; зате на Волині це безробіття серед української інтеліґенції страшне, просто поголовне. Вже навіть посол Маслов говорив про це безробіття на Волині в соймі, хоч і дуже обережно. Та всеодно поляків з корінної Польщі дальше переносять на Волинь. В лютім ц. р. перенесли м. ін. багато листоношів поляків на Волинь...

МАМУТ У ЛОДЗІ.

На вул. Вапняній у Лодзі викопали підчас каналізаційних робіт повний кістяк мамута. Вулицю, де зреконструували кістяк передісторичного звіряти, облягає товпа.

ПРОКАЗА В ПАРАНІ.

Куритибські часописи (в Парані в Бразилії) повідомляють, що в місті ствердили випадки прокази. Останніми часами вивезли до захисту для прокажених „Сан Рок" коло містечка Піраквара (30 км. від Куритиби) чотирьох хворих, у тому одного поляка. Часописи зазначують, що в переповненому захисті нема вже місця.

НЕСАМОВИТИЙ КРАДІЖ.

На цвинтарі в Струтині Нижнім, пов. Долина, якийсь незнаний злочинець вліз до могили тимчасово похованого А. Янковського та вкрав з небіжчика маринарку і штани. Поліція веде слідство.

ПОЖЕЖА ВІД ГРОМУ.

В Яроцині (Великопольща) підчас сильної бурі грім ударив у забудування селянина Нафтанського. Цілий живий і мертвий інвентар згинув підчас пожежі.

В ЧИЇХ РУКАХ ТОРГОВЛЯ В ПОЛЬЩІ.

В Польщі нараховують тепер коло пів міліона торговельних підприємств. Чотири пятих тих підприємств це дрібні склепики та похатні і вуличні торговці, малі згінники, фактори і т. п., у тім значна частина нелеґальних, ц. зн. таких, що провадять торговлю, не викуплюючи торговельного свідоцтва.

Більше половини леґальних торговельних підприємств (55%) знаходяться в жидівських руках. Найвищий відсоток жидів у торговлі в Галичині (65%), найнижчий у західніх воєвідствах. У містах жидівські торговельні підприємства становлять 60% усіх торговельних підприємств, на селах — 43%.

ПРОЖИЛА 104 РОКИ.

Замешкала у Витовицях під Крушвіцею, в Познанщині, Марія Солісяк, покінчила 104-тий рік життя. Жінка зовсім здорова. Має 70 внуків, правнуків і праправнуків.

РОЗПИЯЧЕНА ВАРШАВА.

Варшавська преса повідомляє, що підчас латинського Великодня випили варшавяки 40,000 літрів монопольних горівок, не вчисляючи ґатункових горівок, лікерів, вин, пива, меду й т. д. Продали в згаданий час монопольних виробів за міліони злотих.

ҐРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД КОЛО ЩИРЦЯ.

Два якісь напасники вломилися в ночі до мешкання Антона Бориса в Сердиці, повіт Щирець. Один з них ударив Бориса в груди і вистрілив з револьверу. Куля застрягла в стіні. Жінка Бориса вибігла на подвіря, щоби прикликати на поміч сусідів. Це завважили напасники і втекли, нічого не забираючи.

ВЛАСНИК РЕСТОРАНУ ЗЛОДІЄМ.

Окружний суд у Ґдині підчас виїзної сесії в Картузах судив місцевого ресторанника Ю. Висоцького, обвинуваченого за обкрадання гостей. Висоцький запивав клієнтів до безтями, а опісля грабив їх до останнього гроша. Суд засудив його на рік вязниці й 100 зл. гривни.

КОРПУС ПЕРЕКЛАДАЧІВ ПІДЧАС ВИСТАВИ В ПАРИЖІ.

Управа паризької міжнародньої вистави, що її мають відкрити в травні, складає тепер корпус перекладачів, що знають головні мови світу, щоб опроваджували приїздних по виставі. Управа вистави не хоче, щоб цим займалися небажані люди. До згаданого корпусу урядових перекладачів-провідників підчас вистави будуть приймати тільки такі особи, що мають чисту репутацію, а також, що мають — крім знання мов — ще й достаточну освіту, щоб могли пояснити експонати.

ВИСТАВОВІ ФОНТАНИ.

В часі світової вистави в Парижі зорґанізують 18 свят, — 18 „симфоній", у яких музика, вода і світло творитимуть ґармонійну цілість. Музику на означені теми компонують тепер визначні французькі композитори: Жак Ібер, Фльоран Шміт, Даріюс Мільо, Онеґер і інші. Ціла армія спеціялістів працює над улаштуванням 189 світляних фонтан, що будуть одною з головних атракцій вистави.

Частина фонтан стоятиме на середині ріки; 144 фонтани будуть бити 8 метрів високо; 30 фонтан 20 і т. д. Кожну фонтану освітять трьома красками; синьою, білою, червоною, зеленою і жовтою. 11 величезних ґучномовців передаватимуть музику, доповнення до гри води і світла.

Для кермування всіми тими фонтанами повстане спеціяльна електрична стація та музичне студіо, по середині Сени. Оці „свята фонтан, світла й музики" треватимуть від 12 до 35 хвилин.

ЗАКЛАДАЮТЬ НОВІ „КУЛКА РОЛЬНІЧІ" В ЧОРТКІВЩИНІ.

Останніми часами урухомлено крамниці „кулок рольніних" у Колидянах і Білій, чортківського повіту. Крім цього засновано нове „кулко рольніче" в Білобожниці. При всіх крамницях „кулок" зорґанізовано скуп яєць. У Колиндянах мають у найближчім часі урухомити касу Стефчика та зорґанізувати курс садівників. — Видно, що наклики польських провідників до реорґанізації та закріплення польського економічного життя реалізують поляки у першу черґу по українських селах.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО.

Мешканці Делятина знайшли у присілку Погребнич змасакроване тіло якоїсь дівчини. Лице дівчини годі було пізнати, бо було дуже потяте. Крім того дівчина мала рану у плечах від баґнету. На місце злочину прибула поліція і слідчий суддя. Виявилося, що вбитою є Стефа Маланюківна, донька делятинського міщанина. Під замітом убивства поліція арештувала Н. Ключівського і В. Савчука з Делятина. Вбивство має еротичний підклад.

230,000 ЛЮДЕЙ ЖИВЛЯТЬСЯ КОРОЮ.

З Шанґгаю повідомляють, що голод у Китаю цього року є величезний. Особливо гостро навіщені провінції Гонан і Ґуйджов. Анкетна комісія, вислана нанкінським урядом, у самому тільки районі Дентин начислила 230,000 рільників, що з голоду живляться корінням і деревною корою. Смертність між голодними є величезна.

САНАТОРІЯ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ З ЦІЛОГО СВІТУ.

Славний голяндський лікар, д-р Ессер, виїхав з Пірею в Атенах (Греція) на острови Егейського моря, щоб розглянути терени під будову величезної санаторії для воєнних інвалідів з цілого світу.

НЕЩАСНА ЛЮБОВ І ЇЇ ТРАҐІЧНІ НАСЛІДКИ.

25-літній мешканець села Аннів, красноставського повіту, на Люблинщині, Михайло Тилюс, закохався в дочці господаря з кольонії Шклярна, Фр. Ґенківній. Молодята мали одружитись, але батько дівчини спротивився. Другої днини латинського Великодня Тилюс стрінув Ґенківну та її батька на дорозі. Зчинилася сварка, підчас якої Тилюс витягнув револьвер і застрілив дівчину й батька. По вбивстві вбивник зачав утікати. За ним побігла поліція. Зчинилася стрілянина, підчас якої Тилюс упав трупом, прошитий кулями поліцаїв.

АНАЛЬФАБЕТИЗМ У СВІТІ.

На підставі статистики, проголошеної Лігою Націй, в Анґлії, Данії, Голяндії, Німеччині, Швайцарії і Швеції серед населення вище 10 літ нема зовсім анальфабетів. Серед населення в тім самім віці у Франції є 5.6 проц., анальфабетів, в Північній Америці 6 проц., в Чехословаччині 7.4 проц. В Польщі є ще сьогодні 32.7 проц. анальфабетів. Більше анальфабетів має тільки Болгарія 39.7 проц., Еспанія 43 проц. і Совети 49 проц.

СОВЄТИ НА ПЕРЕДОДНІ РАСИЗМУ?

МОСКВА.—Совєтські власти розпочали кампанію за виселення чужинців з Москви і з інших місцевостей СССР. В числі першої групи, яку вже висилають, знаходяться 100 персів, 30 німців, 8 італійців, сотні китайців і кілька французів та бельґійців. Ніяких причини щодо виселення совєтські власти не подають. Багато з тих чужинців прожили в Росії ціле своє життя і там навіть родились. Проте їх тепер силою викидають, даючи дуже мало часу для ліквідації своїх особистих справ.

ВИКИНУЛИ ДВОХ ПИСЬМЕННИКІВ.

МОСКВА.—До якої міри совєтські письменники мусять писати те, що їм влада прикаже, служить черґовий випадок з двома совєтськими письменниками: Афіноґеновом і Кіршонем. Оба названі письменники кілька літ тому належали до найпередовіших совєтських письменників. У звязку з останньою нагінкою на так званих „троцькістів" совєтська влада дошукується також у літературних творах ідей „троцькізму" й коли знайде, то з авторами тих творів безпощадно розправляється. На названих двох письменників совєтська преса вже від кількох тижнів робить пресову нагінку. А тепер їх цілком викинено з „орґанізації письменників" і заборонено писати. Не виключене, що їх чекає тюрма, подібно як багатьох інших.

ОДИН СОВЄТСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ЗАСТРІЛИВСЯ.

МОСКВА.—Німецький часопис „Анґріф" повідомляє з Москви, що там застрілився відомий совєтський письменник Ілля Арнольдович Ільф. Останніми часами Ільф брав участь у нарадах совєтського союзу письменників, на який совєтська влада тепер звертає свою пильну увагу. Випадки самогубств набирають масового характеру. В самій Москві було в березні 274 випадки самогубства. Урядова статистика вказує, що 80% самогубств це молодь у віці 18 до 25 років.

РУМУНИ ЗАСУДЖУЮТЬ УКРАЇНЦІВ НА ТЯЖКІ КАРИ.

ЧЕРНІВЦІ.—На днях закінчилась перед румунським воєнним судом розправа проти 6 українців, котрі на одному українському концерті, на якому румунська поліція змушувала українську публику співати румунський гимн, висвистали цей гимн. Їх поставлено перед воєнний суд. Розправа тревала одну годину і після того предсідник проголосив драконські кари: студ. Володимира Тодорюка засуджено на пять літ тюрми, 200,000 левів кари, втрату горожанських прав на пять літ і 2,000 левів коштів процесу; адвокатського концепієнта Степана Насадюка на чотири роки тюрми, 20,000 левів гривни, пятьлітнє позбавлення горожанських прав і 2,000 левів коштів процесу; студ. Івана Григоровича і адв. конц. Дениса Квітковського на два роки тюрми і грошеві кари, приватного урядовця Івана Бучка на шість місяців тюрми і грошеві кари. Студ. Ореста Зибачинського звільнено від кари.

ЕСПАНСЬКІ АНАРХІСТИ ВИНИЩУЮТЬ СЕБЕ.

ПЕРПІНЯН (Франція).—В Барсельоні, катальонській автономній републиці, вибухла проти червоного валенсійського уряду револьта, в якій вивязалася завзята вулична боротьба. Червоні анархісти спротивилися наставленню одного ґенерала. Колиж влада не відтягнула ґенерала, анархісти зробили бунт, а далі розпочали вуличну стрілянину, внаслідок якої згинуло біля сто людей. Револьта ще не здавлена. Бунтарі захопили частину міста і закріпилися в ній. Цей бунт матиме тяжкі наслідки на фронті і хто знає, чи не потягне за собою цілковитого розгрому лівих військ.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ НЕЗАСЛУЖЕНИХ ЗАКИДІВ.

ВІКТОРІЯ (Еспанія).—Населення цього міста висказує своє крайне обурення з приводу закордонних вісток, поширюваних червоними, що революційні війська немилосерно збомбардували містечко Ґуерніку. Назване місто віслало до Ґуерніки комісію, зложену з фахівців, які ствердили, що місто знищили не бомби з революційних літаків, тільки підпали і підмінування червоних анархістів, подібно, як вони знищили містечко Ейбар..

НІМЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКИЙ СОЮЗ ЗАТІСНЮЄТЬСЯ.

РИМ.—Після візити Ґерінґа приїхав до Риму другий німецький міністер, Нойрат. Він мав довшу конференцію з італійським міністром закордонних справ, Чіяном, у висліді якої німецько-італійський союз іще більше затіснився. Обі держави згодились узброювати себе до тої міри, щоб не попасти у нижчість противного бльоку, до якого належить Франція, Анґлія і Росія.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЗБАВИЛИ ЗМІСТУ

Бували часи, коли для робітництва Перший Травень був днем надзвичайним, бо був виразом робітничої солідарности і готовости до боротьби за поліпшення робітничої долі. З тим днем симпатизувала кожна вільнодумна людина, що добачувала в матеріяльнім і культурнім піднесенні робітника поступ людства. Та тепер це робітниче свято затратило свою притягальну силу. Воно таки зовсім не приймається і серед українських мас у старім краю, якщо брати тут під увагу українські землі під Польщею, де ще українським селянам і робітникам можна хоч мати свою власну думку принаймні щодо цього свята. Отже, як знаємо, серед українців у краю це свято тепер не приймається, хоч за української влади Перший Травень був навіть проголошений державним святом. І був навіть тоді загально святкований.

Шукаючи на це відповіди, треба мати в першу чергу на увазі те велике розчарування, якого дізнав і ще далі дізнає український нарід, коли глядить на це свято як на вираз міжнародньої робітничої солідарности. Як ця солідарність виглядає у правдивому і практичному змислі, видно найкраще на наших землях, де неукраїнський робітник випихає з праці українського і де польський селянин іде кольонізувати українську землю. Та таки найбільший удар Першому Травневі завдали Совети. Вони, що проголосили себе одинокими справжніми робітничо-селянськими заступниками, довели Перший Травень до цілковитого безглуздя. Робітничі свята перемінили вони на весняні військові паради, подібні до тих, які були за московських царів чи австрійських цісарів. Але є певна ріжниця. „Селянсько-робітнича" влада виступає тепер куди більш бундючно від царської, чи там цісарської, вона куди більш побренькує шаблею, лякаючи своїх підданих і ніби світ тенками, кулеметами і літаками. Так було минулими роками у Советах, таким був там і цьогорічний Перший Травень. Новістю хіба було тільки те, що цього року вивели на показ іще і тих самих козаків, які були за царської влади, а яких тепер затягнули до служби Сталінові. Перед Сталіном і Ворошиловом перейшло теж більше війська, ніж звичайно. І більше гармат, ніж бувало. І більше літаків було в повітрі, ніж минулими роками. Щоправда, справжня боєва вартість того усього, як це тепер подають військові знавці, дуже і дуже сумнівна, та Совети беруться, як бачимо, імпонувати числом, цілком так, як кажеться в повісті Лєскова: „За одно нам хвала — що много нас". Позатим „робітничо-селянська" влада, маючи під собою яких 170 міліонів невільників, нічого іншого в день Першого Травня виказати не в силі. Ось і тому малпує імперіялістичні держави і їхні свята та переміняє давній робітничий Перший Травень на маніфестацію военного поготівля.

ПРО ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО САМОСТІЙНИКА МИКОЛУ МІХНОВСЬКОГО

I.

Перед 20 роками 12. березня вибухла в Петербурзі російська революція, а вже 15. березня тогож року у вагоні під Псковом мусів цар Микола II-гий зректися престола. Відомість про це дійшла до Києва дня 16. березня і викликала у цілій людности величезне одушевлення. Цілком незнані люди гратулювали собі повні щастя на вулицях, всі відчували, що з них упав тяжкий тягар царського правління, правління чиновників і жандармів.

Сама революція була майже безкровна і не мала в Петербурзі навіть і 200 жертв у людях. Уже в році 1905 вибухнула була в Росії революція, але тоді зістала вона кріваво здушена при помочі війська. — Цим разом, в 1917 році власне само військо підняло революцію, а на його чолі власне стояв тоді в Петербурзі український, волинський полк гвардії. Жертвами революції упали передовсім зненавиджені офіцири, а зокрема матрози дуже кріваво зі своїми офіцирами обійшлися.

Вибухнувша революція була для свідомих українців в центрі України, в Києві, не лиш великою несподіванкою, але й застала їх вповні неприготованими до того, щоби ту революцію використати як треба для рідної України. Між тодішньою „елітою" українців було взагалі мало голов політично вироблених а ті, що і мали трохи політичного хисту — відчували передовсім те, що український нарід є майже цілком **національно неосвідомлений**.

Колиж розпочалася нарешті взагалі якась політична робота серед українців, то далося відчути відразу партійне роздвоєння між ними і то розєднання головно з причини „програмок", яких вони доси переважно в „підполю" ділаючи трималися, і які вони за вицвіт політичної мудрости уважали. А всі ті „програмки" були знову вицвітом московського духа, московської ментальности. Багато тепер про ту ментальність пишеться — тимбільше, що і поляки, живучі під московським пануванням, попали під її вплив і то незвичайно сильний. Шкідливість тої ментальности відчувати тепер мусить взагалі ціла людність теперішньої польської републики, а передовсім людність польська і українська Галичини, привикла будьщобудь до устійнених уже конституційних засад і практик у бувшій Австрії.

Усі дослідники годяться з тим, що московська ментальність визначалася все великим максималізмом, що дотичило головно московських революційних партій. Не маючи взагалі свободи і живучи більше думками ніж ділами — можна було ті думки дуже гостро максимально настроювати, а днями і ночами тревавючі, цілком безплідні, теоретичні балакання при чаю — давали їм дуже багато місця до розгону.

Ціла теперішня большевицька практика — це ніщо інше як лише страшна кривава проба ті видумані теорії впровадити тепер при помочі терору в життя, дарма, що фактичні обставини, зацофаність економічного розвою і страшний аналфабетизм народу стоїть цьому на перешкоді.

Під впливом тої московської революційної ментальности стояли і українські партії, ті соціялдемократи, ті соціялісти революціонери та інші, котрі більше може для моди причіплювали до своїх назв додаток „соц.". Були отже і соціялісти-федералісти і, може, були ще якісь інші, котрі може з соціялізмом навіть і теоретично нічого спільного не мали. — І власне ті ріжні партійники з додатком „соц." захопили через збіг обставин політичний провід у Великій Україні та так фатально його повели.

Придивляючись тій сумній трагікомедії з історичної віддалі 20-ти літ, бачимо, що тут може і не так був винен той їх соціялізм, начитаний з ріжних московських „брошурок", як радше взагалі той факт, що ті люди не мали за собою ніякої політичної практики, котрої вже більше мали ріжні москалі при земських організаціях. Той брак розуміння для „політичної роботи" ми бачили у них дуже виразно і підчас їх життя на еміграції, зосібна в Чехії.

Тепер падуть на них громи за невикористання таких сприятливих для України обставин підчас перших місяців у російській революції, заки ще большевики не опанували її, — і громи ті є переважно справедливі. Але нема як оправдувати тих промахів, як це робить нпр. журнальчик „Каменяр", в той спосіб, — мовляв — що в інших народів, що визволялися з чужої неволі — роблених в минувшині промахів не критиковано.

Навпаки — у всіх них була критика дуже гостра і завзята і лише при її допомозі можбуло на будуче тих промахів уникати. І тому й у нас не сміємо фатальних похибок, яких наробили ріжні Винниченки, Грушевські, Петлюри й інші, перечувати, але навпаки мусимо їх основно обговорювати, без уваги на це, що виновники були **особисто чесні люди**. Але і чесний чоловік робить нераз дурниці, коли береться за діло, до котрого не доріс. Цеж стверджувано нераз і щодо Петлюри вже підчас його урядування, а в осени 1919 р. поважні наддніпрянські круги звертались у Камянці до президента д-ра Петрушевича, щоби доконав державного замаху і обняв провід і над наддніпрянцями. Та цей із почуття льояльности і не хотячи доводити до проливу крови — на таке не погодився.

А зрештою — тоді вже і запізно було.

Тимчасом від промахів, роблених вже на самім початку української акції в 1917 р. аж кишить, коли лише згадаємо от хочби лиш таку здавалось би маловажну річ як названня української начальної влади **„генеральним секретаріятом"**. Це стверджують тепер і самі наддніпрянці та жалуються на те, що цим дано большевикам зброю в руки, бо вони покликувались перед несвідомим народом на те, що це якісь „генерали" злучились разом, щоби знову поневолювати „рабочий клас".

А зрештою досить поглянути на фотографію цього „секретаріяту", щоб набрати поняття про дуже непевну вартість ого.

Ось на самім краю сидить молодець Семен Петлюра. В тому часі ледви що два роки минуло, як він у звісній декляраціі, редагованої ним „Украінской Жизни" бажав побіди для Росії і іменем українства ставав на її оборону „без застережень". Не хочу тут вичисляти ріжних промахів Петлюри у відношенню до оборони Галичини. Залишаю на боці такі справи як розстріл полк. Болбочана. Мир його праховi. Бо більше винні ті, що зробили Петлюру міністром війни.

І ческим першим міністром війни зістав властиво „астроном. Але це було в міністерстві, урядуючім за границею, при антанті і властиво без всякої військової компетенції.

На згаданій вже фотографії „генерального секретаріяту" бачимо зараз коло Петлюри С. Єфремова, секретаря для міжнаціональних справ. Досить придивитись лише до його обличчя, щоби прийти до переконання, чи це була людина, що малаб надаватись на члена влади в революційних часах.

Знаємо його великі заслуги на науковому полі — алеж це не була хіба „Академія наук", а провід народу в революційних часах!

Коли дня 16. березня 1919 р. на параді в „Українській Громадській Раді" В. Євтимович підняв потребу організації українського війська — заявив Єфремов іронічно: „Ач, який хоробрий зробився! В салдати йому грати захотілось! Ще не надоїло? Це тепер не на часі. Хвалити Бога тепер (!) і без війська обійтися можна".

Ось той бідний Єфремов став пізніше мучеником-жертвою в руках большевиків. Навіть не знаємо, чи він ще живе...

А коло нього бачимо на тій фотографії голову „секретаріяту", Винниченка. Це знана нам добре особа, автор романів, що, будучи при українській владі, піддержував рівночасно зносини з большевиками (адже й і вони „товариші" були).

І бачимо там ще і молодчину, знаного з вискаху „не хочу ніякої України, якщо вона не буде соціял-демократична".

Клим Обух.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Іван Банах, бувший стрілець У.Г.А., Філядельфія, Па. — Розуміємо Вас і відчуваємо Ваше обурення як стрільця-фронтовика, коли вдумаєтеся в те, що може існувати такий часопис як „Січовий Клич", якім очорнюється в небувалий досі спосіб тих, що вірно виконували свої стрілецькі обовязки в Українській Армії, а тепер чесно служать рідній справі, виконуючи громадську роботу. Та всежтаки Вашої полеміки з цею газетою не помістимо, бо „Січовий Клич" своїми накидками й очорнюваннями нарушив уже навіть найпримітивніші вимоги журналістичної етики. З таким дискусія не можлива.

Артист П. Г. і артист М. Л. — Ваші протести проти виступів п. Авраменка, в обороні проф. Ол. Кошиця, ми одержали. Тон загострий. Треба навіть у таких випадках задержати рівновагу. Можливо, що вичерпаємо Ваш протест, але навіть у такому випадку тільки в скороченню.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го травня, в годині 2-гій пополудні, в Ліберти Галі. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє, що звичайні збори відбудуться в суботу, 8-го травня, в годині 7-мій вечір, в галі парохіяльній, 45-47 Гопп Ейв., Пасейк, Н. Дж. Є важні справи до полагодження, тому обовязком кожного члена є бути приявним на зборах. Збори відбудуться в суботу тому, що в неділю галя є занята. — І. Живицький, предс.; П. Яськів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 8-го травня, в год. 7:30 вечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та вул. Просимо всіх довжників членів прийти і вирівняти свої залеглости. Також маємо важні справи до вирішення. Кому є приявність кожного члена є конечна. — Е. Парницький, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаємо до відома членам Тов. Любов, від. 45, що звичайні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 2-гій пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на збори. Також пригадуємо тим членам, котрі мають дивиденду, щоб не передавали грошей, а особисто являлись на збори і при їх приявності вкладки будуть вирівняні. Кому буде спішно, то може прийти скорше, бо урядники будуть очікувати вже від полудня. — Теодор Малик, секр.

Антін Чехов.

ДАРУНОК

До кабінету доктора Кошельникова несміливо всунувся Олесь Смирнів, із клуночком під рукою.

— А, то ти, малий! — витає його доктор. — Ну, якжеж почуваєшся? Добре вже? Щож там мені скажеш?

Олесь із рукою на серці, кліпаючи очима, став говорити дріжучим голосом:

— Мама кланяється та казала мені панові докторові подякувати... Божя я одинак, а пан доктор мене від смерти виратували... з тяжкої виликувалии недуги... Не знаємо вже, направду, як подякувати.

— Е, нема що згадувати — перебив доктор вдоволений. — Кожний інший на мому місці був би те саме зробив.

— Одначе я одинак... Лише, що ми люди бідні, то не можемо винагородити... Прикро нам, направду... Та мама й я, одинокий її син, хотілиб виявити нашу вдячність, тому дуже просимо приняти від нас цю дрібницю. Це дуже дорогоцінний старовинний бронз... рідкий твір мистецтва.

— Алеж не треба — боронить ся доктор. — Навіщож це?...

— О, пан доктор нам цього не відмовлять — настоює Олесь, розвязуючи клуночок. — Направду, дуже нам булоб прикро, і мені й мамі. Пан доктор нас образили би. Таж це гарний примірник... старовинний бронз... Ще по небіжчикові батькові... Ми берегли його як дорогу памятку... Батько торгував старовиною, а тепер я з мамою далі веду це підприємство...

Тут Олесь розвинув і святочно зложив дарунок на столі. Був це не дуже високий, дворамений ліхтар чудової роботи, а зображав дві голі жінки, в поставі, яку годі тут описати. Кокетливо всміхнені, всім своїм рухом такі робили враження, що здавалося, що колиб не мусіли піддержувати ліхтаря, готові би із своєї підставі зіскочити та таку уладити оргію, про яку читачеві, навіть думати не ялося.

Доктор оглянув дарунок, очевидно збентежений, погладив лисину, відкашельнув і втер ніс.

— Так, дійсно, гарне — промимрив — лише, що... Як то сказати би... Не дуже то ялося... Бо то вже не легка муза, а чорт знає що!...

— Як це пан доктор розуміють?

— Сам вуж-спокусник не міг би хіба нічого гіршого видумати. Таж воно мені всю хату заплюгавило би.

— Як пан доктор дивно розуміють мистецтво! — здивувався Олесь. — Таж це мистецький твір! Прошу лише добре приглянутися... Скільки ж тут краси, скільки принади! Коли дивитися на такий твір мистецтва, то якесь божеське почування проймає душу, самі сльози тиснуться до очей. Коли дивимося на такий твір мистецтва, направду забуваємо про все земське... Гляньте лише: які це рух, скільки повітря, який вираз!

— Я це все дуже добре розумію — перебив його доктор — та я маю родину... тут діти вештаються... бувають жінки...

— Та так, певно... В очах юрби такий твір мистецтва інакше виглядає. Та ви чейже будете вищі, головнож, що вашою відмовою ви болюче вразили би й мене й мою маму. Таж я одинак, а ви, пане, вратували мені життя. Даємо вам, що маємо найцінніщого... Жаль мені лише, що нема другого ліхтаря до пари...

— Дякую тобі, мій любий, дуже дякую... Кланяйся від мене мамі, одначе, ради Бога, зрозумійтеж мене, тут діти вештаються, жінки бувають... Та зрештою, хай вже останеться, бо бачу, що вам того уже не вияснити.

— Бо й нема тут що вияснювати — підхопив урадуваний Олесь. — Поставте його ось тут, онтут, біля цієї вази. Ах, яка шкода, що нема пари! Яка шкода! Та кланяюся панові докторові.

Коли доктор остався сам, оглядав іще довго ліхтар із усіх боків, погладжувався по лисині й роздумував: що тут із ним зробити?

— Так, воно дуже гарне — думав — нема що казати. Шкода позбутися би... Одначе й лишити годі. Гм... то раз клопіт... Можеб кому подарувати, або дати на якусь ціль...

Після довгого роздумування прийшов йому вкінці на думку приятель, адвокат Ухів, що саме вів його справу.

— Отже так! — рішив. — Знаменито складається! Можеб йому було ніяково брати від мене готівку, а такий дарунок, ну, це що іншого... Тож завезу йому це згіршення. Він же самітний та в додатку любить легке життя...

І не відкладаючи справи зараз зібрався та з ліхтарем пішов до Ухова.

— Як здоровлячко приятелю? — витається вже від порога. — А я приходжу подякувати тобі... Та коли не хочеш узяти грошей, то мусиш приняти бодай це... Щось чудового!

Адвокат просто одушевлявся.

— А то тобі раз! — сміявся. — Хайжеж його чорт побере! Щоб щось такого створити... Таж це гарне, чудове! Відкиж ти вирвав таку красоту?

Коли уже доволі нахвалився, якось трівожно поглядав на двері та сказав:

— Забери ти собі, братіку, цей твій дарунок. Я його приняти не можу.

— А то чому? — здивувався доктор.

— Ну, тому, що в мене буває мама, бувають гості... А зрештою, зі службою також треба рахуватися.

— Ні, ні, ти не можеш відмовити мені — кинувся доктор. — То булоб дуже негарно. Таж це твір мистецтва... Скільки тут руху, виразу... Ні, ні, не хочу навіть чути... Ти на смерть образив би мене.

— Коби бодай замальовано чи фіговим листком заслонив...

Одначе доктор махнув лише рукою та вибіг вдоволений, що йому вкінці вдалося позбути клопоту.

А тимчасом адвокат поглядав іще на ліхтар і також роздумував, що з ним зробити.

— Гм, воно дуже гарне... Жаль позбутися, а держати в хаті не ялося. Хіба комусь подарувати...! Ага!... Комік Шашкин любить такі річи... А саме сьогодні його бенефіс... Занесу йому вечором...

Як постановив так зробив. Вечором старанно запакував ліхтар і пішов до театру.

До Шашківної гардероби тиснулося багато людей, щоб подивитися на такий величавий дарунок. Увесь час було там гамірно, сміялися, наче стадо коней іржало. А коли якась із акторок застукала та спиталася: Чи вільно? — комік відповідав захриплим голосом:

— Не вільно, не вільно. Я невбраний.

Після вистави Шашкин став здвигати плечима, розкладати руками та приговорювати:

— Що мені почати з цею соромицькою річчю? Таж я мешкаю приватно! Бувають товаришки... А це не фотографія, до шуфляди не сховаєш!

— Найкраще продати — дораджував голяр, помагаючи йому роздягатися. — На передмісті живе торговка, що дупує старинні бронзи. Вистане спитатися про Смирнову, кожний покаже там, де вона.

Комік послухав цеї ради.

Два дні пізніше доктор переводив саме аналізу жолудкових соків, як до його кабінету влетів урадуваний Олесь Смирнів із чимсь загорненим у часопис.

— Пане доктор! — каже вже від порога, задиханий. — Уявіть собі, яке щастя! На ваше щастя вдалося мені підшукати другий ліхтар до пари. Мама така вдоволена... Таж я одинак, а ви мені життя врятували...

І Олесь, зворушений, поклав перед доктором цей ліхтар.

Доктор роззявив рот, видно хотів щось сказати, одначе не сказав ні словечка — наче йому язик відняло.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. травня, в годині 7-мій вечір, в галі церковній. Котрі члени хотять замовити пропамятну книгу У. Н. Союзу хай зголосяться до секретаря цього місяця. Довгуючі члени хай вирівняють свій довг. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. — Іван Глива, секр.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

65.

Тов. „Запорозька Січ", від. 362 У. Н. Союзу в Рачестер, Н. Й., ухвалило на своїх місячних зборах такі передконвенційні проєкти:

1) У. Н. Союзу не переноситти до Ню Йорку. Хай остається далі в Джерзі Сити, бо перенесення потягнулоб великі кошти.

2) „Свобода" хай остається надалі органом У. Н. Союзу, бо такого органу організація доконче потребує. Не змушувати передплачувати газету тих членів, що не вміють читати. Збільшити „Свободу" до 8 сторін, чотири українською мовою, а другі чотири англійською. Тим вдоволимо молодь і вона буде скорше передплачувати „Свободу".

3) Конвенція має відбуватися далі чотири роки. Місце конвенції мають визначити делегати.

4) Знижити процент від посічок на грамоти, щоб не було нарікань.

5) Вибрати окремо касієра як головного урядника, а не так як досі, щоб фінансовий секретар був і касієром.

6) Вибирати головними урядниками У. Н. Союзу тих, що походять з таких місцевостей, де є багато відділів. І не вибирати по кілька з одної місцевости.

7) Взяти під розвагу справу Сиротинця.

8) Злучити Союзи в одну сильну організацію, в один Український Народний Союз.

Бажаємо делегаткам і делегатам якнайкращих успіхів у нарадах для добра іміґрації й нашого народу. А делеґати, як вернуться з конвенції, хай зачнуть працю над приєднуванням нових членів, щоб уже раз всі українки і українці стали в рядах У. Н. Союзу.

Михайло Микитинський, предсідник і делеґат; **Павло Лиско**, касієр; **Михайло Антонів**, секретар і делеґат.

66.

Братство св. Михаїла, відділ 357 в Нортумберленд, Па., ухвалило піддати конвенції такі завваги:

1) Не годимося з проєктом від. 361, бо якби такий проєкт здійснився, то У. Н. Союз не був би народньою організацією, а перейшов би в диктаторські руки.

2) „Свобода" має виходити надалі в таким напрямі як досі, а тільки щоб подавала більше новинок, бо так, як тепер виходить, то дуже підло.

3) „Свободу" для молодіжи цілком відкинути, бо тою „Свободою" ми тільки молодіж відстрашуємо від Союзу і як будемо того мусу вживати, то ніколи не притягнемо молодого покоління до Союзу.

4) Конвенція повинна застановитися над Дитячим Департаментом, а властиво над клясою II. Коли така дитина хоче переступити до старших членів, то дати тій дитині два рази таку нагороду, як тій, що була в клясі I.

5) Конвенція повинна взяти під увагу старих членів, тих, що стоять у Союзі по 30 років, і тих, що лінів не підписували. Вони чуються покривдженими, бо старі й неміцні й не можуть платити таких великих вкладок. Є їх пару сот, то конвенція моглаб їх задоволити, щоби платити відповідно до тих років, як вони вступали до Союзу, а не від часу реформ.

6) Пропонуємо, щоби були дешевші вкладки в Союзі, бо ніде нема таких великих вкладок як у Союзі, бо жадна асекураційна компанія не має таких великих вкладок як Союз. А можна тому зарадити. Забрати з фонду народнього 2 центи, з резервового 5 центів, бо вони нам жадної користи не приносять. На тім Союз не втратить, а на тих 7 центах скористає, бо скорше буде можна притягнути більше членів до Союзу.

7) Календар видавати, як попередньо. Але в дарунку, бо члени повинні діставати раз на рік даром, так, як це роблять асекураційні компанії.

8) Конвенції повинні відбуватися в тім стейті, де є найбільше відділів.

9) Місце на конвенцію має назначувати конвенція, а не уряд.

Олекса Клапко, предсідник; **Гнат Твердий**, касієр; **А. Возний**, секретар і делеґат.

Хитрий Панько.

— Паньку, чому знімаєте капелюх.

— А, бо надходить війт, а я вчора з ним посварився і тепер не хочу йому кланятися.

Д-р А. Т. Кібзей.

ВІД ЧОГО ВИМИРАЄ НАША ЕМІҐРАЦІЯ*)

(2)

3. Недуги дітей в десятім році життя.

Недуги, що забирають великі жертви в 10 році життя, виглядають ось так:

На недуги заразливі	6,906	річно
На недуги шлунка і кишок	3,221	„
На недуги грудей	2,368	„
На недуги серця і крови	1,672	„
На ревматизм і т. д.	636	„
Разом	15,803	річно
На всі інші недуги	7,854	„
Разом річно вмирає	22,657	дітей

а) Недуги заразливі.

Щоб довго не розводитися, ще раз треба звернути увагу, що заразливі недуги і дальше відграють головну ролю. Діти в 10 році життя всюди бігають і часто заступаються та зачаста занепадають на заразливі недуги. Отже треба уникати всього того, що охоронити від смертности.

б) Недуги системи травлення.

Недуги шлунка, кишок і т. д., а на третім місці стоять недуги легенів, як запалення, сухоти, ріжні кашлі та запалення віддихових рурок.

Між українськими дітьми дуже багато вмирає дітей на запалення сліпої кишки (APPENDICITIS). В такій недузі мама звичайно розказує таку історію: „Захорувала тай я їй дала дві ложки кестор ойл. Потім прийшов доктор тай каже: його вже запізно, апендикс пук і дитина третього дня померла".

На всякий біль черева, де є при тім горячка та блювання і запір, ніколи не треба давати гострої медицини на прочищення, а тимбільше, рицинового олійку. В таких випадках конечно треба зарадитись лікаря. Колиж уже конечно хочеш комусь давати на „прочищення", то найліпше є робити так звану левативу на вичищення відходової кишки.

в) Недуги віддихової системи.

Дуже зчаста занедбане застудження та довгий кашель, утрата на вазі і горячкування проявляються пізніше як сухоти. А багато наших дітей на це вмирає.

Отже треба всякий підозрілий кашель та горячкування віддати лікареві під догляд. Конечно є взяти фотографію Рентгена з грудей, щоби знати напевно, чи не кинулися сухоти. А коли вже сухоти є, то хорого якнайскорше віддати до санаторії.

г) Недуги кровокружної системи.

Недуги серця, крови та циркулюючої системи є лише одідиченням від ревматизму з попередніх літ. Таких хорих треба відповідно лікувати.

На малокровність (ANEMIA) треба добре віджвлятись і вести спокійне життя. Для обох цих недуг по містах є тепер спеціяльні шкільні відділи, так, що діти, хорі на серцеві недуги (анемію) дістають більше їсти, правильний відпочинок, привозять їх з дому і до дому і т. д. Треба лише родичам про це подбати, а часом можна уратувати життя на довгі літа.

4. Недуги молодих людей від 20—24 року життя.

Молоді дорослі люди вмирають:

На заразливі недуги річно	13,896	осіб
На недуги шлунка і кишок	2,950	„
На недуги грудей	2,947	„
На недуги серця і крови	2,557	„
На ревматизм і т. д.	1,061	„
Разом	23,611	осіб
На всі інші недуги	17,137	„
Разом річно вмирає	40,748	осіб

а) Недуги заразливі.

Всякі заразливі недуги, як бачимо нижче, навіть у віці від 20 до 24 року життя забирають свої жертви. Відповідно до статистики, на самий тиф умерло

	867	осіб
На інфлюенцу	456	„
На запалення мозку (MENENGITIS)	388	„
А на сухоти ріжних форм	10,425	„
На венеричні недуги	648	„

Отже коли чогонебудь нам стерегтися, то найперше сухіт, потім усякого черевного тифу, венеричних недуг і інфлюенци.

Для нас, українців, є мабуть сухоти найстрашніші. Причиняється до цього наше незнання, біднота і несанітарність у домах, де живемо.

Колиж хто покашлює, горячкує та тратить на вазі і силі, 2—3 тижні, конечно є піти до лікаря. Коли треба, то взяти і промінї „екс" (X-RAY), щоби бути певним, чи це не туберкольоза грудей. Сухоти, коли їх зачнемо лікувати зачасу, є нині майже вилікувальні.

Черевного тифу набуваємо понайбільше через пиття нечистої води з ріжних потоків, та криниць, звичайно літом, на вакаціях. Треба отже цього стерегтися. Воду таку переварувати та уникати підозрілих літнищ і фарм.

Від венеричних недуг абсолютно можемо охоронитись. Треба лише про це мати сякі-такі відомости та жити чесно і морально.

Інфлюенца звичайно приходить зі всякими перестудами, про що наші молоді люди не дбають.

б) Недуги системи травлення.

Недуги шлунка і кишок забирають річно 2,950 осіб. На саму сліпу кишку (апендикс) припадає 1,135 осіб. Решту розраховують на недуги шлунка, печінки, цукровиці і т. д.

Для нас запалення сліпої кишки має велике значіння. Тому ще раз про це згадуємо, що на апендикс ніхто не повинен умирати, коли в час піддасться лікарському доглядові.

в) Недуги віддихової системи.

Третьою з черги небезпекою для молодих людей є недуги грудні, себто всякі недуги легенів, їх оболонок, рурок і т. д. За статистикою на саме запалення легенів умирає 2,014 осіб річно у цім віці. Дальше йдуть ріжні форми запалення оболонок легенів (PLEURISY) і запалення віддихових рурок (BRONCHITIS) і т. д.

Так звана „нюмонія" приходить також звичайно з якоїсь простуди. А в нас, українців, тут найбільше грішать. „От", кажуть, „хлопець покашлював, мав горячку. Та ми йому дали меду і з липового цвіту гербати і думали, що перейде. На четвертий день закликали доктора і той сказав, що нюмонія, а в три дні хлопець помер".

Отже треба вистерігатися всяких простуд, а коли вже занедужаємо на якесь перестудження, то, розуміється, треба його відповідно лікувати. Памятати треба, що і найменше застудження, де є сухий зпочатку кашель, а потім із кровю, висока горячка (102 до 103 ступні Фаренґайта), дрощі і біль голови — все це веде до запалення легенів. Колиж лікар ствердить, що є таке запалення легенів, то найліпше є хорого перевезти до шпиталю. Запалення лікується тепер дуже успішно через вструкування відповідної сироватки. І коли таке лікування зачнеться вчас, хорий звичайно виздоровлює.

Дальше йдуть недуги грудей, як ріжні форми запалення віддихових рурок (BRONCHITIS), на що вмерло 446 осіб у 1930 році; запалення оболонок легенів (PLEURISY), на що вмерло 132 особи, і т. д. І цих треба вистерігатися і хоронитися перед закаженням та простудою.

г) Недуги кровокружної системи.

На недуги серця та жил умерло, як бачимо з вище поданої табелі, 2,557 осіб. Статистика дальше показує, що на запалення внутрішньої серцевої оболонки померло 1,118 осіб. На ріжні інші форми недуг серця померло 406 осіб.

Всякі недуги серця почннаються звичайно від запалення середньої оболонки серця. І коли така оболонка є опухла, скорчена, або штивна, тоді отвори серця недомагають; циркуляція (круження) крови стає утруднена; самож серце мусить тоді скорше бити, або корчитися, щоб полигувати кров і результатом є: побільшення серця, нереґулярність серця, задуха і т. д.

А всі зі закаження, що спричинюють запалення серцевих оболонок, звичайно набуваються при застудженню, ревматизмі, запаленню миґдалків і т. д.

Лікувати недуги серця у молодих людей — треба насамперед вистерігатися всіх вище названих недуг та лікувати їх заздалегідь. Хорим на серцеві недуги треба відповідної дієти, відпочинку та догляду лікаря.

(Конець буде.)

NICKI JAFFIN

Американська оперова співачка, виступить в опері **„Запорожець за Дунаєм"**, яка буде відограна в днях 8 і 9 травня, в театрі **„Venezia"**, в Ню Йорку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАГАЛЬНІ ЗАВВАГИ В СПРАВІ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ.

Вибираючись на сьогорічну конвенцію У. Н. Союзу, булоби добре, колиб усі делеґати здали собі точно справу з цього, куди вони ідуть. А ідемо до Вашінґтону — столиці краю, де є осідок уряду і де знаходяться ріжні дипльоматичні представники ріжних держав світу. Ось тому треба нам заховати на кожному кроці правила, приняті культурним світом — правила пристойности. Бо по тім, як ми будемо поводитись на нарадах і поза ними — судитимуть і нашу націю.

Мусимо памятати, що ми не ідемо на війну, щоб воювати одні з одними, але щоб докладно довідатися про стан У. Н. Союзу. Тому буде нашим обовязком уважно вислухати звітів, застановитися добре над критикою, відділити зерно від полови, а потім рішати. Вирішуючи справи, ми мусимо мати на увазі в першу чергу добро Союзу, добро тих, що нас післали, а не особисті користи. Ті, що вибрали нас своїми заступниками, мусіли мати до нас якесь довіря, коли нас вибрали. І тому нашим обовязком є, щоб ми того довіря в них не захитали. Цього вимагає і наша честь.

Дальше не забуваймо, що кожний з нас має якісь думки і кожний має право у відповідним до того часі ті думки у відповідний спосіб виразити. Заглушувати когонебудь гуками та криками не тільки не красно, але і незаконно. Коли хтось щось не до річи говорить, то на то є президія, щоб цьому зарадити. І є на це голосування. Одним словом, є на те культурний засіб заради, а не нагальний.

Дискутуючи, повинні ми завсіди придержувалися точки, щодо якої ведеться дискусія, і говорити до річи і коротко, памятаючи, що нас там буде понад чотириста, а колиб кожний зачав розводитися та пописуватися своїми здібностями, то конвенція мусілаб протягнутися принаймні до Різдва. Жаден делеґат не повинен забирати голос більше як два рази у тій самій справі. В дискусіях рішучо уникати особистих нападів, як також не вільно вживати грубих слів.

До президії вибирати людей, які до того надаються. Головою конвенції мусить бути людина тактовна, яка зможе контролювати не тільки делеґатів, але й себе саму. Він мусить бути чемний і лагідний, але неподатливий. Мусить знати статут Союзу, як також бути обізнаним зі загальними парляментарними правилами. Його завданням є не тільки удержувати лад та порядок серед делеґатів, а й бути виразником волі загалу, і ні на хвилю не забувати, що не його воля, але воля більшости є рішальним чинником. Голова має сповняти ролю судді, який розбирає справу обидвох сторін, а не ролю адвоката, який заступає одну чи другу сторону. Голова мусить бути рішучо безсторонним. Він не має права робити внесків, ані забирати голосу в дискусіях по жадній стороні. Тому, коли хто хоче забирати голос і брати участь у дискусіях, той не повинен приймати уряду в президії.

Уряд секретаря конвенції є не меншої ваги. І тому на секретаря повинно вибиратися людину спосібну, яка потрафить докладно списувати те, що на конвенції діється та говориться. Протоколи конвенції є дуже важним документом. І тому вони повинні бути не тільки докладні, але й вірні.

Коли вище наведені завваги матимемо на думці і делеґати будуть старатися кооперувати з президією, а президія буде кооперувати з делеґатами, тоді конвенція напевно увінчається найкращими успіхами, а ми, делеґати, матимемо те вдоволення, що вложений на нас обовязок ми сповнили совісно та не будемо стидатися повертатись перед обличчя тих, які нас післали.

Адв. В. Кузьма,
делеґат 76 відділу У. Н. С.

МІСТЕРІЯ ІЗ „ЗАПОРОЖЦЕМ" СЕМЕНА АРТЕМОВСЬКОГО.

Несподівано довідуємося з оголошень у наших та чужих часописах, що в Ню Йорку, в театрі „Венеція" при 59 вул. і Семій евені, буде виставлена знана кожному українцеві оперета Семена Артемовського „Запорожець за Дунаєм". Треба признати, що часописний розголос роблений як слід і тому треба теж надіятися, що українське громадянство покористується нагодою, щоби побачити нашого старого „Запорожця" у справжнім театрі, а не на аматорській сцені.

Мене особисто зацікавила справа, хто властиво подбав за те, щоб виставити „Запорожця" на столичній сцені. Тому я звернувся з цим до гром. Антона Пасічника в Ню Йорку, бо його імя підписано за дирекцію Української Театральної Спілки. Від нього довідався я, що він властиво фінансує цю справу і вкладає чи не цілий свій маєток. Це мене ще більше здивувало, бож звісно нам усім, що з такого підприємства годі надіятися заробку. Таксамо глядить на цю справу і гром. Пасічник. Але він каже, що не було ради. Він теж хотів чимсь послужити українській справі і тому зарізикував усім, чим міг.

Здивувала мене ще більше така його постанова. Тому хотів я дійти правди: Чому саме він заінтересувався „Запорожцем"? На це гр. Пасічник дав пояснення, що це сталося припадково.

Після свого повороту з рідного краю в 1929 р. гр. Пасічник привіз із собою велику колекцію українських вишивок та хотів її розпродати між американцями. При цій нагоді попав він на американсхких артистів, що зацікавилися українським фолкльором. Поволі, через контакт із цими артистами, назріла думка дати англійською мовою виставу такої української штуки, якаб дала характеристичні картини з українського народнього життя, а при цьому мала наскрізь національний характер. От і звідти пішло заінтересування американських артистів оперетою Артемовського „Запорожець за Дунаєм".

Пішла праця над перекладом оперети на англійську мову, над добором відповідних артистів, над режисерією, над сценарією і т. ін. Хто з наших аматорів колинебудь мав нагоду занятися підготовою якоїнебудь вистави на українській сцені, той може мати хоч слабе поняття про велитенські трудноші в підготуванні вистави „Запорожця за Дунаєм" англійською мовою на сцені великого театру.

Для спопуляризування цієї вистави треба було ще й приготовити акт, так мало знаний українській публиці, а це „У гаремі султана", де приходить справжній балет. Отже у виконанні цього балету лежить теж одна із трудностей і новостей вистави.

Про артистичні сили пишеться, що це першоклясні артисти нюйорських театрів. Їх усіх організує й підготовляє диригент Яків Каззе, що знає українську мову й знає „Запорожця" із давніх літ. Деякі імена артистів знані вже українській громаді із попередніх інших вистав. Все те складається на те, що українське громадянство, заінтриговане такими несподіванками, від себе робить приготування він повинити салю театру „Венеція" (чи там „Венізія") в суботу, 8-го травня, ввечір, а в неділю, 9-го травня, пополудні та ввечір. Бо буде аж три вистави на те, щоб кожен мав добру нагоду оглянути нашого рідного „Запорожця" між чужинним окруженням.

С. Демидчук,
Ню Йорк, Н. Й.

Минуло вже і срібне весілля, як раз вибухла між нами сварка.

— Те мені присягав, — попрікає жінка — що будеш мене любити все життя...

Чоговік зітхає і відповідає:

— А відкиж я міг знати, що буду жити так довго?!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БУДЕ ВІЙНА, ЧИ НЕ БУДЕ?

Д-р Джан Мот, президент Світового Союзу „Вай-Ем-Сі-Ей" вернувся з 7-місячного побуту за границею з переконанням, що другої світової війни не буде.

„Одначе", додає д-р Мот, „якби прийшло до загальної війни, то Злучені Держави не дадуться до неї втягнути".

Якби ще так д-р Мот додав: „А як дадуться втягнути, то буде видно, що я помилився!" — то малиб ми досконале пророцтво.

ПО ЧОМУ ВИДНО, ЩО ВІЙНИ НЕ БУДЕ?

Каже д-р Мот:

„У 1914-тім році, зараз перед світовою війною, лиш один-два визначні військові критики проповідували конфлікт. Тепер кожний визначний критик проповідує війну й приготовляється до неї. І якраз це запобіжить війні. Люди не хочуть війни, і вони її бояться, і вони стережуться".

Чи з того, що передтим упав дощ, як ніхто його не сподівався, виходить, що як всі його сподіваються, дощу не буде?

ДОЩ І ВІЙНА.

Каже д-р Мот, що війни тому не буде, бо тепер люди бояться війни і її стережуться.

У 1914-тім році багато людей теж сподівалися, що буде війна. Одначе вони, видно, війни не боялись і її не стереглися. Тепер вони війну вже знають і її бояться і її стережуться.

Одначе як війна всетаки вибухне, то скажемо потім: Люди знали, що війна прийде, боялися її, але не вспіли встерегтися. Зате будучої війни не буде, бо вже цим разом люди, що війну знають і її бояться, встережуться.

Власне в цьому питання: чи встережуться? Д-р Мот думає, що вони встережуться. Та чи може він знати?

АМЕРИКА ПРОТИ ВІЙНИ?

Д-р Мот пояснює, чому, на його думку, Злучені Держави не дадуть втягнутися в наступну світову війну:

„В Америці є забагато чинників, що є проти війни".

Чи не було цих чинників багато й у 1916-тім році, як американці голосували за вибір Вилсона президентом, бо, мовляв, він нас не пустив у війну?

Як же це так сталося, що півтора року по цих виборах цей самий Вилсон виповідав війну Німеччині?

Чи з того, що тепер щось є, виходить, що так буде за два роки?

ЗИСКИ З ВІЙНИ.

Принстонське Противоєнне Товариство розіслало оноді між студентів Принстонського університету квестіонар у справі війни, в котрім між іншим питалося: „Чи на вашу думку запобіження тягненню зисків з війни запобіжить війні?"

Коло тисячі студентів відповіло на цей запит. З них 90 процентів відповіли відмовно. На їх думку, війна може вибухнути, не зважаючи на те, що держава не дасть приватним підприємцям робити зисків з війни.

Звісно, з того, що студенти сказали сяк, чи так, ще не виходить, що якраз так воно є, але їх переконання всетаки замітний факт.

АМЕРИКА І ЯПОНІЯ.

Питалися в квестіонарі студентів, чи, на їх думку, Японія грозить Злученим Державам так, що треба аж проти Японії з війною йти.

Замітно, що 85% студентів відповіли: ні.

Якби так хтось був спитався американських громадян у 1914-тім році: чи, на вашу думку, Німеччина так грозить Злученим Державам, що аж треба війною йти проти неї, скільки людей були би відповіли потакуючо?

ВІЙНА И ПОСІЛОСТИ.

Питалися теж студентів за економічні інтереси Злучених Держав: Чи важне посідання Гавайських і Филипинських островів для Америки настільки, щоб аж треба було охороняти його війною, якби грозила утрата цих островів?

Студенти відповіли 79 голосами на кожну сотку, що не важне.

Що відповілиб вони, якби так почитали два тижні ґазетні вістки про жорстокости, що їх, мовляв, поповняють чужинці, котрі хочуть загарбати Гаваї й Филипини, без огляду на те, чи ці донесення були би правдиві, чи виссані з пальця?

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 2-го травня ц. р. помер у 20-му році життя ТЕОДОР СТЕПЧУК, член від. 292 в Дітройт, Міш. З Молодечого Департаменту перейшов до повнолітніх в жовтні 1935 р. Полишив родину, яка є членами У. Н. Союзу. Покійний був усіма люблений. Пишучи отсю згадку, мимо волі хай цей випадок буде перестородою для молодіжі, а спеціяльно для родичів, котрі мають діти, а ще не є в Союзі, хай їх негайно впишуть, бо видите, біда по лісі не ходить, а по людях.

Похорон вібудеться в середу, 5-го травня (мая) з-дому жалоби під ч. 4869 Lonyo Road, 9 рано до укр. кат. церкви при Clippert.

Просимо членів взяти участь у похороні.

В. И. П.

Петро Кізел, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ОЗОН ПАРК, Н. И. Тов. Вільна Україна, від. 200, повідомляє, що звичайні збори відбудуться в суботу, 8. травня, в годині 8-мій ввечір, в гали Горож. Клюбу, 92-14 — 95-та Еве. На порядку нарад справа балю 30. травня. Кожний член обовязково має бути на зборах. — В. Костишин, предс.; В. Цісик, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 2-гій пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 В. Лакавана Еве. Приявність всіх членів обовязкова. Довгуючі члени щоб старались вирівняти свої залеглости. Члени, котрі бажають мати ювилейну книжку, хай замовлять у секретаря, цього місяця. — Роман Рубльовський, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Від. 64, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 8-го травня, в годині 7:30 ввечір, під ч. 435 Мень вул. Просимо всіх своїх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — А. Залінський, предс. С. Винярський, кас.; М. Сас, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВЕСТ ІСТОН, ПА.

На народні цілі.

Михайло Колодруб замісць святочних бажань переслав до Обєднання $3, призначуючи $2 на визвольну боротьбу і $1 на Рідну Школу.

МІЛФОРД, КОНН.

На народні цілі.

Агафія Бундзяк замісць святочних бажань переслала до Обєднання $5, призначуючи їх на політичних вязнів і інвалідів.

ГВАЙТСТОН, Л. АЙ., Н. И.

На народні цілі.

Союз Українок, від. 43, влаштував на 28. лютого баль, а з приходу цього балю призначено по $5 на Рідну Школу в краю та на Вищу Школу в Стемфорді. Разом, вислано через Обєднання $10.

Марія Бринь.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На політичних вязнів.

Зі свята бл. п. Ольги Басараб, яке відбулося в нашій місцевости заходом жіночого товариства ім. покійної дня 14-го лютого б. р., приявні на святі зложили свої добровільні жертви в сумі $29.35. Тому, що вступ на свято був вільний, то по заплаченню деяких видатків осталося зі згаданої суми $13.35, які призначено й вислано через Обєднання на політичних вязнів.

Збіркою занялись К. Гриник і пані: А. Низова, А. Федорик і К. Ґіль.

Жертви зложили: о. О. Павляк $2, а по $1: К. Ґіль, П. Хандога, Ю. Мельничук, С. Кудрик, А. Низова й М. Борис; по 50 ц.: Т. Данько, А. Федорик, П. Польова, С. Панас, Я. Лаврів, М. Кравчук, К. Довгань, Я. Пляцковська, Т. Задорецька, А. Басараб, В. Савран, М. Боянівська, І. Гундовин. Решту зложено дрібними датками.

Уряд товариства ім. О. Басараб складає подяку як жертводавцям так і всім, що причинилися до виконання святочної програми, а зокрема дякує хорові „Боян", що своїм виступом причинився до звеличання памяти, а головно ідеї, за яку віддала своє життя покійна мучениця Ольга з Левицьких Басараб.

За уряд товариства:
К. Ґіль,
А. Низова,
А. Федорик.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Будова Просвітнього Дому в Волчі Долішній, пов. Добромиль.

На руки підписаного наспів був лист, в котрім наші брати зі села Волча Долішня, добромильського повіту, просили своїх односельчан в Америці, щоб вони помогли побудувати їм власний дім, в якому містилася б кооператива, Рідна Школа і читальня „Просвіта". Вони закупили вже площу під будову, але не могли зачати будови з браку гроша. Тому саме вони і звертаються до нас по поміч.

По отриманню цього листа наші волчани, що перебувають в Пітсбурґу, зійшлися на збори і по коротких нарадах вибрали комітет, що мав би занятися цею справою. До комітету ввійшли: С. Король, предс., А. Соболь, секр. і Т. Легик, касієр. На зборах відразу переведено збірку. Жертвували: С. Король $10, С. Квасницький $11, Т. Легик $5, А. Собіль $5, Н. Карль $5, П. Кашловий $5, І. Криванич $5, М. Попитак $5, І. Король $5, П. Собіль $5.

В часі Свят Різдва Христового комітетові пішли з колядою і зібрали такі жертви: Марія Легик-Таньчак $3; по 2: Т. Легик, І. Голевич; по $1: П. Мисько, Д. Василик, І. Двуліт, В. Сорочак, І. Король, С. Квасницький, Д. Кухар, А. Собіль, Т. Дімітер, Т. Легик, П. Котловий, С. Король (син Степана), И. Цимбала, Н. Король, Д. Ривак, Т. Баган, П. Мисько, П. Коцула, І. Пузяк; по 50 ц.: А. Буговський, А. Сухий, А. Красковський; по 25 ц.: В. Пашляк, Д. Смарш; М. Мандяк 30 ц.

Отсею дорогою комітет просить всіх волчан що перебувають в Америці, щоб не забували про своє рідне село й посилали на будову згаданого дому свої жертви. Гроші можна слати або безпосередно до уряду читальні в Волчі Долішній, або на адресу нижче підписаного.

Степан Король, предсідник,
49 Roanoke St., Pittsburgh, Pa.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(15)

Подорож кораблем добігала до кінця. Але Раглян ні трошки не поступив у своїх розшуках за секретами „зеленої богині". Він не міг нічого видобути від дівчини Юлі. Останнього вечора він постарався влаштувати партію бріджа з Юлею, Мартлінгом і одним пасажиром.

Посередині гри корабельний портієр підійшов до Мартлінга і вручив йому депешу. Майор сподівався вістки. Нервово він розірвав коверту депеші і почав читати зміст. Там стояло: „Чічікастенанго, Ґватемаля. Документ прибув щасливо. Буду зберігати його аж до вашого прибуття. Отець Дормунд". Майор сховав депешу.

На його обличчі появилася радісна усмішка. Видно було по ній, що майор одержав якусь приємну вістку. Та він навіть не пробував цього скривати. Звертаючись до Юлі, він заговорив: „Все гаразд". Юля вдоволено усміхнулася. Раглян насторожив вуха. Але ніхто з приявних не запримітив його уваги. Якби між ними був Тарзан, він був би відчув це інстинктом.

Раглян дуже добре відгадав, що ця депеша говорила щось про секрет „зеленої богині". Тому він, ніби вдивляючись у карти, пильно слідкував, куди майор цю депешу сховає. Мартлінг всунув її недбало до кишені. Тепер гадки Рагляна скупчилися над питанням, якби її викрасти. Колиб її викрасти, то цілком певно секрет про „зелену богиню" був би розкритий.